

71. *Cirsium helenioides* (L.) Hill

Nova nahajališča v zahodni in severozahodni Sloveniji (prigorje Julijskih Alp, Karavanke)

New localities in the western and northwestern Slovenia (the foothills of the Julian Alps, the Karavanke)

9749/4 (UTM VM11) Slovenija: Baška dolina, Podbrdo, Krintovl, travnik nad levim bregom Bače (in za železniško progo), blizu poti, ki iz spodnjega dela Podbrda (Grape) vodi pod železniškim podvozom proti Poreznu, kredni fliš (lapor, tu in tam primes apnenca), 520 m n. m. Leg. & det. I. Dakskobler, 24. 6. in 29. 6. 2006, delovni herbarij ZRC SAZU [posamično se pojavlja tudi križanec *C. helenioides* × *C. erisithales* = *Cirsium* × *tappaineri* (Rchb. f.) Treuinf.].

9850/1 (UTM VM21) Slovenija: Cerkljansko hribovje, Črni vrh nad Cerknim, okoli 900 m n. m., ob potočku, malo primerkov. Leg. & det. B. Anderle, 15. 8. 2003, avtorjev herbarij.

9550/1 (UTM VM24) Slovenija: Zgornja Savska dolina, Karavanke, Suhi vrh nad Hrušico, okoli 1100 m n. m., ob gozdni cesti, trije primerki. Leg. & det. B. Anderle, 29. 7. 1990, avtorjev herbarij.

Cirsium helenioides je evrosibirska vrsta vlažnih (in gnojenih) travnikov, bregov potokov in jarkov, predvsem pa vlažnih združb visokih steblik, navadno na z apnencem revnih (silikatnih) tleh montanskega in subalpinskega pasu (AESCHIMANN & al. 2004: 588, ADLER & al. 1994: 847, OBERDORFER 1983: 968, LAUBER & WAGNER 1998: 1140). Njeno pojavljanje v Sloveniji je nedavno obravnaval T. WRABER (2005: 7). Ugotovil je, da imamo zanesljive podatke o njenem uspevanju v naši državi le iz Trnovskega gozda, predvsem z Male Lazne, kjer so potrjeni tudi iz zadnjih let (prvi avtor te notice je raznolistni osat tam popisal 17. avgusta 2006). T. WRABER (ibid.) domneva, da je naselitev vrste *Cirsium helenioides* na Mali Lazni (in drugod v Trnovskem gozdu) posledica vojaške dejavnosti med 1. svetovno vojno. Gradivo za Atlas flore Slovenije (JOGAN & al. 2001: 110) poleg nahajališč v Trnovskem gozdu navaja še dva kvadranta: južno od Ljubljane (0053/1) in v Savinjski dolini (9656/1). Vira za ti dve nahajališči nam nista znana.

V Podbrdu smo razmeroma bogato nahajališče raznolistnega osata (več kot 100 cvetočih primerkov) našli na še vedno vsako leto vsaj enkrat košenem (a ne gnojenem) travniku v Krintovlu. Populacija je omejena le na okoli 30 m² velik, precej položen del travnika, na razmeroma globokih rjavih tleh. Njegovo floristično sestavo kaže priložene fitocenološka tabela. Morda bi popisani sestoj lahko uvrstili v asociacijo *Pastinaco-Arrhenatheretum elatioris* Passarge 1964 s. lat. Lastnik travnika, Lojze Oman (Karičanov, Podbrdo 55) nam je povedal, da ta osat pozna in da ga pomni, od kar kosi v Krintovlu (v Podbrdo se je priženil po drugi svetovni vojni, v zadnjih letih mu travnik pokosijo drugi). On in njegov sosed Franc Čufer (Prajdarjev, Podbrdo 68 A) sta nam tudi omenila, da so se na teh travnikih (Prajda,

Krintovl) zgodaj spomladi 1945 pasli konji nemške vojske (pred ofenzivo na Porezen marca 1945). Možno je, da se je ta osat v Krintovl zanesel s krmo za konje. Dopustiti pa moramo tudi možnost, da je *Cirsium helenioides* vendarle samonikla vrsta naše flore. V prid tej domnevi je lahko novo nahajališče na Črnem vrhu nad Cerknim (torej prav tako v širši okolici Porezna). Nahajališče ob gozdni cesti pod Suhim vrhom v Karavankah bi lahko bilo (ali pa tudi ne ?) drugotno.

Literatura

- ADLER, W., OSWALD, K., R. FISCHER & al., 1994: Exkursionsflora von Österreich. Hrsg.: M. Fischer, Verlag Eugen Ulmer, Stuttgart und Wien. 1180 pp.
- AESCHIMANN, D., K. LAUBER, D. M. MOSER & J.-P. THEURILLAT, 2004: Flora alpina. Bd. 2: *Gentianaceae–Orchidaceae*. Haupt Verlag, Bern, Stuttgart, Wien. 1188 pp.
- JOGAN, N., T. BAČIČ, B. FRAJMAN, I. LESKOVAR, D. NAGLIČ, A. PODOBNIK, B. ROZMAN, S. STRGULC - KRAJŠEK & B. TRČAK, 2001: Gradivo za Atlas flore Slovenije. Center za kartografijo favne in flore, Miklavž na Dravskem polju. 443 pp.
- LAUBER, K. & G. WAGNER, 1998: Flora Helvetica. 2. Aufl. Verlag Haupt Bern – Stuttgart – Wien. 1614 pp.
- OVERDORFER, E., 1983: Pflanzensoziologische Exkursionsflora. 5. Aufl. Eugen Ulmer, Stuttgart. 1015 pp.
- WRABER, T., 2005: O verjetni nesamoniklosti nekaterih semen, primerov za florulo castrensis, v flori Slovenije. Hladnikia (Ljubljana) 18: 3–10.

Tabela 1: Sestoj z vrsto *Cirsium helenioides* pri Podbrdu

Table 1: Stand with *Cirsium helenioides* at Podbrdo

Številka popisa (Number of relevé)		1
Nadmorska višina v m (Altitude in m)		520
Lega (Aspect)		NW
Nagib v stopinjah (Slope in degrees)		10
Zastiranje zeliščne plasti v % (Cover of herb layer in %)		100
Število vrst (Number of species)		55
Velikost popisne ploskve (Relevé area)	m ²	30
<i>Molinio-Arrhenatheretea</i> s. lat.		
<i>Cirsium helenioides</i>	E1	4
<i>Helictotrichon pubescens</i>	E1	3
<i>Arrhenatherum elatius</i>	E1	2
<i>Holcus lanatus</i>	E1	2
<i>Leontodon hispidus</i>	E1	2
<i>Aegopodium podagraria</i>	E1	1

<i>Anthoxanthum odoratum</i>	E1	1
<i>Dactylis glomerata</i>	E1	1
<i>Festuca pratensis</i>	E1	1
<i>Festuca rubra</i>	E1	1
<i>Knautia arvensis</i>	E1	1
<i>Pimpinella major</i>	E1	1
<i>Plantago lanceolata</i>	E1	1
<i>Ranunculus acris</i>	E1	1
<i>Stellaria graminea</i>	E1	1
<i>Trifolium pratense</i>	E1	1
<i>Trifolium repens</i>	E1	1
<i>Trisetum flavescens</i>	E1	1
<i>Veronica chamaedrys</i>	E1	1
<i>Vicia sepium</i>	E1	1
<i>Achillea millefolium</i>	E1	+
<i>Agrostis tenuis</i>	E1	+
<i>Alchemilla monticola</i>	E1	+
<i>Centaurea carniolica</i>	E1	+
<i>Centaurea jacea</i>	E1	+
<i>Cirsium x tappaineri</i>	E1	+
<i>Lathyrus pratensis</i>	E1	+
<i>Leucanthemum ircutianum</i>	E1	+
<i>Lotus corniculatus</i>	E1	+
<i>Rumex acetosa</i>	E1	+
<i>Vicia cracca</i>	E1	+
<i>Heracleum sphondylium</i>	E1	+
Festuco-Brometea s. lat.		
<i>Aquilegia nigricans</i>	E1	+
<i>Brachypodium rupestre</i>	E1	+
<i>Briza media</i>	E1	+
<i>Plantago media</i>	E1	+
<i>Salvia pratensis</i>	E1	+
<i>Thymus serpyllum</i> agg.	E1	+
<i>Orobanche gracilis</i>	E1	r

Calluno-Ulicetea		
<i>Luzula campestris</i>	E1	1
<i>Phyteuma zahlbruckneri</i>	E1	1
<i>Carex pallescens</i>	E1	+
<i>Carex pilulifera</i>	E1	+
<i>Luzula multiflora</i>	E1	+
<i>Campanula rapunculoides</i>	E1	r
Quercu-Fagetea		
<i>Cruciata glabra</i>	E1	1
<i>Knautia drymeia</i>	E1	1
<i>Betonica officinalis</i>	E1	+
<i>Lathyrus linifolius</i>	E1	+
<i>Primula vulgaris</i>	E1	+
Vaccinio-Piceetea		
<i>Luzula luzuloides</i>	E1	+
<i>Luzula pilosa</i>	E1	r
Druge vrste (Other species)		
<i>Alchemilla</i> sp.	E1	+
<i>Myosotis arvensis</i>	E1	r
Mahovi (Mosses)		
<i>Rhytidiadelphus squarrosus</i>	E0	1

IGOR DAKSKOBLER & BRANE ANDERLE

72. *Ribes petraeum* Wulfen

Novi nahajališči v Julijskih Alpah New localities in the Julian Alps

9649/2 (UTM VM13) Slovenija: Julijske Alpe, Pokljuka, Sp. Brda nad pl. Lipanco, apnenec, rendzina, okoli 1800 do 1880 m n. m., v ruševju in vrzelastem macesnovju (glej tabelo 1). Leg & det. I. Dakskobler & A. Rozman, 21. 7. 2005, delovni herbarij ZRC SAZU; nad planinsko potjo pl. Klek – Debela peč, pod grebenom od te gore proti Klečici, okoli 1860 m n. m., dolomitni apnenec, ruševje z macesnom (*Rhododendro hirsuti-Pinetum prostratae laricetosum*). Leg. & det. I. Dakskobler, 12. 9. 2006, delovni herbarij ZRC SAZU.